

anima ipsius Petri · postquam eum Dominus Deus de medio vocauerit ac insuper eius anni- 10
uersarium in choro *Lundensi* cum vigiliis et missa et inferius in ecclesia cum missis et
elemosina fabrice et pauperum · iuxta ordinacionem venerabilis capituli *Lundensis* · eius
kalendario inscribendam · de tribus *marchis* denariorum · perpetuis futuris temporibus faciat
celebrari. Nos autem, quod vidimus et audiuius · hoc testamur · sigillum nostrum · vna
cum sigillo dilecti capituli nostri predicti · presentibus in testimonium apponentes · Datum 15
anno, die et loco · quibus supra.

14 celebrari] cele brari *utan avstavnningstecken vid radskifte.*

10440

1381 juli 4

Uppsala domkyrkas
kapitelsal

Peter Fleming, klerk från Havelbergs stift och notarie med kejserlig myndighet, utfärdar notarial-instrument i vilket intygas att klerken Johan van Gelting, kaplan hos kung Albrekt av Sverige, inställt sig inför ärkebiskop Birger (Gregersson) i Uppsala, dekanen Henrik (Hennekesson) och de kaniker som var närvarande i Uppsala och vilka alla var församlade i domkyrkans kapitelsal, den 4 juli 1381 under påven Urban VI:s fjärde regeringsår, ungefär vid nionde timmen, och att samme Johan van Gelting, i närvaro av nämnde notarie och nedanstående vittnen, framfört följande: "Vördnadsvärde fader och herre! Sedan min herre, kung Albrekt, genom sitt presentationsbrev gett mig provision på spetälskehospitalet i staden Enköping i ert stift, vilket ni känner till, och då jag mycket ofta bett er att tillåta denna provision och anförtro mig styrelsen av hospitalet, ber jag nu, som tidigare, enträget om att ni ska insätta mig att personligen leda och styra hospitalet och försvara mig när jag har insatts." Ärkebiskopen svarade: "Precis som mina företrädare i ämbetet sedan gammalt haft hand om förordnande och förvaltning av nämnda hospital, tillsättande och avsättande av dess föreståndare, så vill jag nu under min tid behålla den rätt som tillkommer mig gällande hospitalet." Efter att ha hört detta framvisade Johan van Gelting ett pappersark och läste själv tydligt upp innehållet i en appellation där han försäkrade att han ansattes av ärkebiskopen och därför vädjade till påvestolen. Efter att denna appellation blivit uppläst begärde ärkebiskopen genast att Johan skulle ge honom en kopia av den och lovade herr Johan att han vid den lagstadgade tidens slut, på sin gård Arnö, skulle utfärda det appellationsbrev (till påven) som krävdes av den som fått in en appellation. Därefter bad ärkebiskopen utfärdaren att upprätta ett eller flera notarial-instrument över det ovannämnda, så många som behövdes, vilket också gjorts. Närvarande vittnen var Johan Wardenberg, kyrkoherde vid sockenkyrkan i Stockholm, och Gregers Olofsson, kyrkoherde i Skånela.

Utfärdaren signerar med sitt sedvanliga märke.

Orig. på perg. (19,8 x 32,5 cm; 29 + 7 rader), Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 11935.

Regest: RPB nr 1601.

Om Johan van Gelting se B. Sundqvist, *Deutsche und niederländische Personenbeinamen in Schweden bis 1420* (1957), s. 144.

Angående dekanen Henrik Hennekesson i Uppsala, se B. Hedberg, *Uppsala stifts herdaminne IV:2* (2014), s. 151–152.

Om Johan Wardenberg, som var kyrkoherde vid Storkyrkan (S:t Nikolai) i Stockholm ännu 1405 och avled 1420, se N. Lundequist (ed.), *Stockholms stads historia I* (1829), s. 50. Se även H. Schück, *Stockholm vid 1400-talets slut* (andra upplagan, 1951), s. 253, och Sundqvist, a.a., s. 349–350.

Angående kyrkoherden Gregers Olofsson i Skånela se Hedberg, a.a., s. 435–436.

Notarien Peter Fleming har inte kunnat beläggas i annat brevmaterial.

Om brevet se Y. Brilioth, *Svensk kyrka, kungadöme och påvemakt 1363–1414* (1925), s. 91–92, och S. Ljung, *Enköpings stads historia I* (1963), s. 210.

Angående samma tillsättningsärende gällande Enköpings hospital se DS nr 10513 och 10514 nedan. Jämför även DS nr 10456.

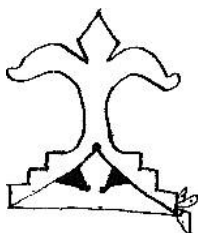
Skrivaren av brevet har för vana att skriva en punkt mitt i raden under upphöjda förkortningar i slutet av vissa ord, vilket här har bedömts som en del av förkortningen och inte som interpunktion. Vidare skrivs vissa ord ihop utan spatium mellan orden, särskilt vid preposition, vilket inte särskilt noteras i apparaten.

Jn Dej nomine amen. Anno natiuitatis Eiusdem M^o ccc^o lxxx primo, jndiccione quarta, pontificatus sanctissimj in *Christo* patris et dominj nostrj dominj Vrbanj diuina prouidencia pape vi · anno quarto, coram venerabili in *Christo* patre domino Byrghero archiepiscopo Vpsalensi ac dominjs Hinrico decano ceterisque canonicis tunc Vpsalensibus existentibus et in
5 loco capitulari ecclesie katedralis congregatis, iiii^a die mensis Julij, hora nona vel quasi, constitutus discretus vir dominus Johannes de Geltýnghe clericus : et cappellanus illustris principis dominj Alberti Dej gracia regis Swecie, jn mei notarii publici et testium presencia subscriptorum surrexit et proposuit dicens: "Venerabilis pater et domine, exquo dominus meus rex Albertus per litteram presentacionis sue, vt scitis, michi prouiderat de hospitali
10 leprosorum in opido Enecopensi vestre dyocesis, et sepe et sepius pecieram me ad prouisionem siue regimen eiusdem hospitalis · per vos admitti, nunc eciam instanter peto et supplico, sicut prius, quatenus pretextu huiusmodj presentacionis ab eodem domino meo rege michi facte ad eiusdem hospitalis amministracionem et regimen · admittere pacifice velitis me et in possessionem corporalem induci facere inductumque defendi." Ad quod · prefatus dominus
15 archiepiscopus sic respondit: "Predecessores nostrj dominj archiepiscopi Vpsalenses ordinacionem et disposicionem hospitalis illius omnimodam et pacificam ab antiquo habuerant quo[a]d officialium seu preuisorum eiusdem institucionem et destitucionem, quociens et quando oportunum fuerat et utile, sicuti ipsi predecessores nostrj suo tempore, ita nos nostris in temporibus jus nostrum in premissis hospitali seruare volumus et tueri." Quo audito idem
20 dominus Iohannes statim quandam cedula[m] papýream produxit et ore proprio manifeste legit cuiusdam appellacionis continentem effectum, in qua asseruit per memoratum dominum archiepiscopum se grauatum fore et grauari, et idcirco ab eodem ad sanctam sedem apostolicam appellauit. Lecta siquidem huiusmodj appellacione prefatus dominus archiepiscopus statim et in continenti petiuit copiam dicte appellacionis ab eodem domino Johanne sibi dari
25 et promisit eidem domino Johanni apostolos¹ · quos ab ipso, a quo videlicet appellauerat, postulauit, dare et concedere circa finem terminj a jure statuti apud manerium suum Arnø. Super quibus omnibus et singulis premissis et sic peractis prenominatus dominus archiepiscopus requisiiuit me notarium publicum infrascriptum, vt sibi vnum vel plura, tot et quot sibi necessaria fuerint, conficerem publica instrumenta, sic que feci prout potui et · debebam.
30 Acta sunt hec in loco capitulari ecclesie Vpsalensis de anno, indiccione, mense, die · hora,

1 jndiccione] *Särskrivet* jn diccione. 12 meo rege] *Hopskrivet* men med vertikalt streck mellan orden. 17 quoad] quod *ms* (sannolikt felskrivning).

¹ För betydelsen av ordet se Niermeyer, *Mediæ latinitatis lexicon minus* (2. upplagan 2002) s.v. apostolus 2: plural (1) 'letter of appeal which the judge who desists from a cause addresses to the appellate judge (2)... in the canonical law, especially with reference to an appeal to the Holy See'.

loco et pontificatu quibus supra · presentibus honorabilibus viris dominis Johanne de Wardenberch curato parrochialis · ecclesie in Stocholm̄is et Gregorio Olauj rectore parrochialis ecclesie Skannad testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Petrus Flemýngh clericus Huelbergensis dyocesis publicus imperiali auctoritate notarius premissis omnibus et singulis, que sic fierent et agerentur in modum supradictum, vna cum pre-nominatis testibus presens interfuj et ea, que sic fieri vidi et audiui ·· fideliter conscripsi et in hanc publicam formam redeggi, quam signo meo solito et consueto signauj rogatus et requisitus in testimonium omnium premissorum.

35

40

På baksidan: Super hospitalj leprosurum in opido Enecopensi
J iij²

33 Skannad] *Ska möjligen läsas Skannade, beroende på möjligt förkortningsstreck över bokstav d. OAU har läst Skannad. Ang. formen se SOL (2. revid. uppl.) under Skånela, s. 289–290. | rogatis] Härefter brevavslutande tecken.*

² *Uppsala domkyrkas lådsignum; se L. Sjödin i MRA 1939, s. 125.*

10441

1381 juli 6

(Oppunda) tingsplats

Nils Djäken, domhavande i Oppunda härad på riddaren Bengt Filipssons vägnar, kungör i öppet brev att Östen i Kulsta på rätt tingsplats och tingsdag till biskop Tord (Gunnarsson) i Strängnäs överlätit 4 örtugland jord i Väsby i Husby socken, sitt rätta arv, som han först lagligen uppjudit till sina rätta arvingar, med alla tillagor, för 34 mark penningar, som han var rättmätigt skyldig biskop Tord. Östen avhänder sig och sina arvingar jorden, samt överlåter den själv enligt landslagen till biskop Tord som evig ägodel. Dessa är fastar: Törne i Sittuna, Johan (Petersson) i Öja, Ragnar i Löta, Nils i Däntersta, Peter i Träcksta, Peter i Båresta, Nils i Veckla, Ingeld i Valla, Ulf i Sättra, Ragnar i Ekeby och Germund i Fågelsund.

Orig. på perg. (20,4 x 12,2 cm; 15 rader), Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 11937.

Regest: RPB nr 1602.

Om Nils Djäken som underhäradsövding i Oppunda på Bengt Filipssons (Ulv) vägnar se DS nr 10325.

För orterna se DMS, Södermanland 2:4.

Antalet fastar är i detta brev endast elva, jämför kommentar till DS nr 10438.

Brevet är behäftat med ett antal skrivfel och är formellt bristfälligt eftersom det saknar beseglingsfras; för ytterligare detaljer se apparaten. Jämför även DS nr 10442 av samma skrivare.

Allom them som thetta breff se ællæ · kungør jac Niclis Dýækn domhafwande · j Vpp- unde · a ærlikins mans wægna herra Bendictz Philippussons riddare · medh thesso mýno vpno brefwe · at arom epte Gudz býrdh · thusanda arom oc thrýhundradha · arom attathighi arom

1 ællæ] *Härefter saknas förväntat hōra.*